

เอกสารประกอบการบรรยาย

วิชากฎหมายอาญา (ครั้งที่ ๕)

(มาตรา ๓๓๔ ถึง มาตรา ๓๖๖/๔)

เนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๘

นายชยกมล เกษมสันต์ ณ อรุณยา

ฐานบุกรุก

มาตรา ๓๖๒ ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๓ ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๔ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้นเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ได้กระทำ

(๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือ

(๓) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๖๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดฐานบุกรุกนั้น มี ๓ ประเภท คือ

๑. บุกรุกอสังหาริมทรัพย์ ตามมาตรา ๓๖๒

การเข้าไปเพื่อถือครองการครอบครอง (แย่งการครอบครอง) ซึ่งแสดงว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นจะต้องมีเจ้าของหรือผู้ครอบครอง (ฎ.๒๗๑๘/๒๕๓๘) ประการหนึ่ง หรือการไปกระทำการรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข (รบกวนสิทธิ) ซึ่งอสังหาริมทรัพย์อีกประการหนึ่ง ในกรณีนั้น ผู้ถูกรบกวนไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของก็ได้ เช่น ผู้เช่าอาจถูกเจ้าของคือผู้ให้เช่ารบกวนการครอบครองได้ (ฎ.๑/๒๕๑๒)

- การเข้าไป หมายถึง ตัวหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของผู้กระทำได้ล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ เช่น การเอื้อมมือเข้าไปกระชาก (ฎ.๒๘๖๘/๒๕๔๐) ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากมาตรา ๓๓๕ (๘) และมาตรา ๓๖๔ ที่ผู้กระทำต้องเข้าไปทั้งตัว อย่างไรก็ตามหากไม่มีการเข้าไป เช่น กระทำการใช้ขวดขว้างและใช้มีดฟันประทุ ย่อมขาดองค์ประกอบความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๓๕๒๓/๒๕๔๑)

นอกจากนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยถึงการเข้าไปกระทำการอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุขนั้น รวมถึงการที่ไม่มีการล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์เลย

ฎ.๑/๒๕๑๒ การที่จำเลยใช้ไม้กระดานตีขวางทับประตูห้องที่โจทก์ครอบครองในขณะที่ตัวไม่อยู่และปิดห้องไว้ทำให้โจทก์เข้าอยู่ในห้องไม่ได้ เป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์โดยปกติสุขตามความหมายแห่งบทกฎหมายมาตรา ๓๖๒ แล้ว (ฎ.๒๐๒๔/๒๕๓๗, ฎ.๕๕๘๘/๒๕๓๗)

ฎ. ๓๖๓/๒๕๑๘ โจทก์เข้าบ้านของ ส. ต่อมาถูก ส. ฟ้องขับไล่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาขับไล่โจทก์ แต่โจทก์มิได้รับทราบคำสั่งของศาลที่ให้ออกจากบ้านใน ๑ เดือน โจทก์ฎีกา ระบุว่าฎีกาโจทก์ไปต่างจังหวัดใส่กุญแจบ้านและฝากเพื่อนบ้านให้ดูแล จำเลยที่ ๑ สามี ส. ให้จำเลยที่ ๒ ตัดหญ้ายกกุญแจบ้านออกและให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปอาศัย เมื่อโจทก์ยังไม่ทราบคำสั่ง โจทก์ยังมีสิทธิอยู่ในบ้านพิพาทซึ่งโจทก์ยังมีสิทธิครอบครอง จำเลยเป็นผู้ใช้ให้บุกรุกผิดตามมาตรา ๓๖๒, ๘๔

- อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น กรณีเนื่องจากผู้กระทำให้เจตนาพิเศษที่จะเข้าถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน จึงต้องเป็นทรัพย์สินที่มีรูปร่างและที่มีการครอบครองได้เท่านั้น

ฎ.๕๓๖๒/๒๕๓๙ จำเลยครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่พิพาทซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่ในบังคับห้ามโอน จึงไม่อาจสละหรือโอนการครอบครองให้แก่ผู้อื่นได้ การที่จำเลยทำสัญญาก่อตั้งสิทธิในพื้นดินและทำสัญญาจะซื้อจะขายให้แก่โจทก์ร่วมมีผลเป็นการโอนการครอบครองที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ร่วมภายในกำหนดเวลาห้ามโอน จึงไม่มีผลตามกฎหมาย โจทก์ร่วมไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาท การที่จำเลยจ้างบุคคลอื่นเข้าไปไถ่ปรับพื้นที่และล้อมรั้วที่ดินพิพาทจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๖๐๐๖/๒๕๖๑)

อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นนั้นไม่รวมถึงสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ฎ.๑๖๙๒/๒๕๓๒, ฎ.๕๖๑๖/๒๕๓๙, ฎ.๔๓๑๖/๒๕๕๐)

ฎ.๑๑๖๓/๒๕๖๒ ที่เกิดเหตุเดิมเป็นทางน้ำของแม่น้ำนครนายก เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ต่อมาตื้นเขินขึ้นเพราะเกิดจากปริมาณน้ำในแม่น้ำลดลง จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) และมีไต่ฟ้องเพราะมีไต่ที่ดินที่งอกออกไปจากริมตลิ่งของที่ดินผู้เสียหายตามธรรมชาติ ความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๒ **กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษผู้ที่บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น** ไม่ใช่บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้ที่บุกรุกสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่อย่างใด จำเลยทั้งสองบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของแผ่นดินดังกล่าว การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก

ฎ.๔๗๒๕/๒๕๖๔ ที่ดินที่เกิดเหตุซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านอยู่ในเขตพื้นที่เตรียมการสงวน ซึ่งอยู่ในความ รับผิดชอบดูแลของกรมป่าไม้ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การเข้ายึดถือครอบครองไม่ได้สิทธิโดยชอบ ด้วยกฎหมาย ทั้งไม่อาจอ้างสิทธิใด ๆ ใช้ยันรัฐได้ คงได้แต่ยกการยึดถือครอบครองก่อนยื่นราษฎรด้วยตนเองที่เข้า มารบกวณการยึดถือครอบครองและจะหวงกันผู้อื่นได้ก็แต่ขณะที่ตนยังยึดถือครอบครองอยู่เท่านั้น เมื่อพิจารณา สภาพบ้านแล้วคงมีเพียงผนังและกรอบประตูหน้าต่าง ไม่มีหลังคา ลักษณะรกเสื่อมีวัชพืชขึ้น ปกคลุม แสดงว่าไม่มี ผู้ใดครอบครองมาเป็นเวลานานแล้ว การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปปักเสาปูนซึ่งลดหนามปิดล้อมบริเวณหน้าบ้านและ หลังของบ้าน ย่อมไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเข้าไปรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหาย การกระทำ ของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นความผิดฐานร่วมกันบุกรุกตามฟ้อง

ฎ.๗๗๔๒/๒๕๔๘ ที่ดินพิพาทเป็นเพียงทรัพย์สินของแผ่นดิน มิใช่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น เมื่อเทศบาลตำบลน้ำพองซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมธนารักษ์ให้ ใช้ประโยชน์ที่ดินพิพาทมีหนังสือแจ้งให้จำเลยออกจากที่ดินพิพาท จำเลยได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วไม่ยอม ออกไปจากที่ดินพิพาท การกระทำของจำเลยจึงเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ของเทศบาลตำบลน้ำพองโดยปกติสุข เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๒

เจตนาพิเศษ

- การเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นนั้น ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษ คือเพื่อก่อการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่การเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดย ปกติสุขไม่จำเป็นต้องมีเจตนาพิเศษ

กรณีบุกรุกก่อสร้างหิมทรัพย์ด้วยการเข้าไปกระทำการใดๆอันเป็นการรบกวนการครอบครอง เช่น จำเลยใช้คนขับรถยนต์บรรทุกดินบุกรุกผ่านที่ดินของโจทก์ร่วมไปถมที่ดินอีกแปลงหนึ่ง (ฎ.๑๓๓๙/๒๕๒๒) จำเลยซึ่งเป็นบุตรเจ้าของโรงเรียนไม่มีหน้าที่อันใดในโรงเรียนไปยืนอยู่หน้าห้องชั่วคราวการประชุมครู (ฎ.๒๕๖๖/๒๕๒๕)

- ลักษณะการรบกวนการครอบครองนี้อาจกระทำโดยเจ้าของก็ได้ เพราะกฎหมายมุ่งคุ้มครองการครอบครองอสังหาริมทรัพย์

ฎ.๓๖๓๓/๒๕๖๒ แม้ประตูชั้น ๒ จะอยู่ในความครอบครองของจำเลยหรือไม่ก็ตาม จำเลยก็ไม่มีอำนาจโดยพลการที่จะปิดล็อกประตูชั้น ๒ ซึ่งเป็นทางเข้าออกทางเดียวทำให้โจทก์และพนักงานไม่สามารถเข้าไปยังชั้น ๓ และชั้น ๔ ของอาคารพิพาทได้ การกระทำจึงเป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์ ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปกระทำการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยปกติสุขแล้ว

- หากมิใช่กรณีที่รบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยตรง จะไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๖๒ แต่อาจมีความผิดตามมาตราอื่นได้ เช่น การเข้าไปตำผู้อื่นในบ้านของเขา ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒ แต่เป็นการเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควรอันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (ฎ.๘๘๓๒/๒๕๕๙) จำเลยถืออาวุธมีดเข้าไปแทงผู้ตายในห้องพักของผู้ตาย การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๓๖๔ มิใช่เป็นความผิดฐานบุกรุกเพื่อเข้าไปรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุขตามมาตรา ๓๖๒ (ฎ.๔๒๗๕/๒๕๖๒)

- ความผิดมาตรานี้สำเร็จเมื่อมีการเข้าไป

ฎ.๒๒๕๓/๒๕๓๑ จำเลยเข้าไปปักเสาและปลูกต้นมะขามในที่ดินของโจทก์เพื่อถือการครอบครองที่ดินของโจทก์ ดังนั้นความผิดฐานบุกรุกได้เกิดขึ้นและสำเร็จแล้วเมื่อจำเลยเข้าไปกระทำการดังกล่าว ส่วนการครอบครองที่ดินต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุก การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดต่อเนื่องตราบเท่าที่จำเลยยังถือการครอบครองที่ดินของโจทก์

ดังนั้น หากสำเร็จตั้งแต่กลางวันแม้จะครอบครองต่อมาถึงกลางคืนก็ไม่ผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) (ฎ.๑๖๖๒/๒๕๔๒ (ป))

ข้อสังเกต กรณีบุกรุกที่ดินมือเปล่า ถ้าผู้เสียหายไม่ได้ฟ้องขับไล่ภายใน ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๕ ย่อมหมดสิทธิฟ้องคดีเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครอง สิทธิครอบครองในที่ดินย่อมสิ้นสุดลง การที่จำเลยเข้าครอบครองที่ดินภายหลังจากที่สิทธิครอบครองที่ดินสิ้นสุดลงแล้วจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๒๑๓๗/๒๕๓๐)

- ต้องมีเจตนารบวงการครอบครอง

ฎ.๑๒๔๕/๒๕๖๑ จำเลยเข้าไปในคลินิกในเวลาเปิดทำการและถ่ายภาพในห้องตรวจรักษาคนไข้ เพราะต้องการสอบถามถึงสาเหตุที่แย่งลูกค้ายาไปจากคลินิกของจำเลย แต่เมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยมาไล่ให้ออก จำเลยก็ออกไปทันที ไม่ถือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น โดยปกติสุข ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒

ฎ.๓๑๑๙/๒๕๖๕ ความผิดฐานบุกรุก จำเลยจะต้องกระทำโดยมีเจตนาก่อด้วย กล่าวคือ จำเลยจะต้องรู้ว่าที่ดินที่หาว่าจำเลยบุกรุกนั้นเป็นของโจทก์ โจทก์และจำเลยต่างนำสืบโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทกันอยู่ จริงยังฟังไม่ได้แน่ชัดว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ การที่จำเลยว่าจ้างให้นารถไถเข้าไปไถที่ดินพิพาท จึงเป็นการกระทำเชื่อโดยสุจริตว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย และจำเลยมีสิทธิโดยชอบที่จะเข้าไปหรือว่าจ้างคนอื่นเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทได้ จำเลยจึงไม่มีเจตนาก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดด้วยการจ้างวานให้บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น

ฎ.๔๔๕๙/๒๕๖๔ ว. ผู้แทนโจทก์ร่วมในการบังคับคดีนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปทำการรื้อถอนบ้านพักของจำเลย ครั้งแรกพบ ส.ภริยาจำเลยซึ่งนำสำเนาอุทธรณ์ สำเนาคำร้องขอทุเลาการบังคับคดี และสำเนาคำร้องขอคัดการบังคับคดีมา แสดงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี แต่เมื่อไม่ปรากฏว่าศาลได้มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีหรือให้งดการบังคับคดี โจทก์ร่วมจึงมี สิทธิบังคับคดีรื้อถอนบ้านพักของจำเลยได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการรื้อถอนในวันดังกล่าวไม่แล้วเสร็จต้องรื้อถอนในวัน ต่อมา และในวันดังกล่าวผู้แทนโจทก์ร่วมได้ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของจำเลยคือรถจักรยานยนต์เพื่อชดใช้ ค่าเสียหายตามคำพิพากษาด้วย หลังจากรื้อถอนและยึดทรัพย์แล้วเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการมอบหมายให้ผู้แทนโจทก์ร่วม เป็นผู้รักษาวัดสุที่รื้อถอน รวมทั้งรถจักรยานยนต์ที่ยึดไว้ การที่ผู้แทนโจทก์ร่วมนำกุญแจมาปิดล็อกประตูรั้วที่ใช้เป็นทางเข้าออก ของรถยนต์ จึงเป็นการปิดกั้นไม่ให้บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับวัสดุและรถจักรยานยนต์ที่เก็บรักษาอยู่ในที่ดิน ของโจทก์ร่วมอันเป็นการกระทำตามที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้มอบหมายไว้ เมื่อจำเลยขับรถกระบะมาจอดบริเวณหน้าประตูรั้ว ที่ผู้แทนโจทก์ร่วมใส่กุญแจปิดล็อกไว้แล้วให้พวกของจำเลยใช้ไฟจากเครื่องตัดหัวแก๊สตัดกุญแจล็อกประตูรั้วจนขาด และกุญแจที่ คล่องประตูรั้วปริออกแล้วจำเลยเข้าไปในที่ดินที่เกิดเหตุ จึงเป็นการเข้าไปกระทำการอันเป็นการรบกวนการครอบครอง อสังหาริมทรัพย์ของ อ. ในฐานะผู้ดูแลสุสานป่าช้าจีน บ. ตามคำสั่งศาลโดยปกติสุขและทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘, ๓๖๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๒

ฎ.๑๓๒๓/๒๕๖๔ ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงที่ล้อมที่ดินของผู้อื่น และจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงที่ ถูกล้อมยังคงมีข้อโต้แย้งในข้อเท็จจริงกันอยู่ว่าที่ดินของจำเลยที่ ๑ ถูกที่ดินของผู้เสียหายล้อมอยู่จนไม่มีทางออกถึงทาง สาธารณะได้จริงหรือไม่ จึงจำเป็นต้องให้ศาลในคดีแพ่งชี้ขาดข้อเท็จจริงให้รับฟังเป็นยุติก่อนว่าตามสภาพของที่ดินพิพาทใน ขณะนั้นเข้าเงื่อนไขเป็นทางจำเป็นซึ่งจำเลยที่ ๑ มีสิทธิจะใช้ทางนั้นได้ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ การที่จำเลย ทั้งสองเข้าไปรังวัดและถ่ายรูปทางในที่ดินของผู้เสียหายโดยพลการ จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งถือเป็นการ รบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขอันเป็นความผิดฐานบุกรุก

๒. การยกย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขต ตามมาตรา ๓๖๓

ยกย้าย คือ การทำให้เคลื่อนที่ ส่วนทำลาย คือทำให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม

เครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงสิทธิแห่งอสังหาริมทรัพย์ เช่น หมุดที่ดินของเจ้าพนักงาน แนวเขตตามธรรมชาติ (ต้นไม้ แนวคันนา คูน้ำ) แต่ไม่รวมถึงหลักที่ปักชั่วคราวในการทำแผนที่พิพาทหรือสังเขปเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดี (ฎ.๒๔๖๑/๒๕๑๗, ฎ.๔๗๒๓/๒๕๒๙)

๓. บุกรุกเคสสถาน อาคารฯ สำนักงานโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา ๓๖๔

- การเข้าไปตามมาตรานี้เนื่องจากบัญญัติว่าเข้าไปหรือซ่อนตัว จึงต้องแปลความว่าเป็นการเข้าไปทั้งตัวอันเป็นการแตกต่างจากกรณีมาตรา ๓๖๒ ดังนั้น การที่นำส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น เพียงแค่เอานิ้วแหย่เข้าไปในรอยแตกของรั้วบ้านจึงไม่น่าจะมีความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (เทียบ ฎ.๒๑๓๘/๒๕๓๗)

นอกจากนี้ถ้าเป็นการเข้าไปในอาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงาน หมายความว่าเฉพาะเข้าไปในตัวอาคารสถานที่เท่านั้น หากเป็นเพียงการเดินอยู่ที่ถนนในเขตอาคารเก็บสินค้าย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๐)

สำหรับการซ่อนตัวก็มีความหมายเช่นเดียวกันว่าบุคคลนั้นอยู่ทั้งส่วนของร่างกาย แม้การเข้าไปในร้านโดยได้รับอนุญาต แต่การออกมายืนอยู่ที่บันไดในร้านระหว่างชั้น ๓ กับชั้นที่ ๔ เพื่อคอยเวลาและหาโอกาสก่อเหตุร้าย เป็นการเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคสสถานของผู้อื่นและเมื่อสบโอกาสก็ก่อเหตุร้ายขึ้น ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคสสถานของโจทก์ร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควร (ฎ.๓๕๓๔/๒๕๔๕)

- การไม่ยอมออกเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ซึ่งคือผู้ครอบครองหรือเจ้าของสถานที่นั้น

ฎ.๒๒๕๗/๒๕๒๔ ผู้เช่าซึ่งอยู่ในสถานที่เช่าต่อไปเรื่อยๆที่สัญญาเช่าหมดอายุแล้ว แม้ผู้ให้เช่าบอกให้ออกแต่ไม่ยอมออกก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา ๓๖๔ เพราะผู้ให้เช่าจะไล่ออกเองไม่ได้ ต้องฟ้องร้องบังคับโดยใช้อำนาจทางศาล

- เคหสถาน ตามมาตรา ๑(๔) หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีความแตกต่างจากอาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานที่ไม่รวมถึงบริเวณของสถานที่ดังกล่าว

การเข้าไปในสถานที่โดยเจ้าของยินยอม หรือแม้จะไม่ยินยอมแต่เข้าไปโดยมีเหตุอันสมควร ไม่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ เช่น จำเลยเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ เพราะต้องการจะไปหา ส. ซึ่งเป็นภริยาและบุตรของจำเลยซึ่งเพิ่งคลอดจาก ส. แม่ ม. จะห้ามไม่ให้เข้าบ้านโดยอ้างว่า ส. ไม่อยู่ จำเลยก็ไม่ยอมฟังเพราะจำเลยไม่เชื่อ เข้าไปในบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ จึงมีเหตุสมควรเพื่อต้องการไปหาภริยาและบุตรของจำเลย ไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๖๕๐๖/๒๕๔๒) การเข้าไปเพื่อทวงค่าแรงให้แก่บุตรชายเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุอันควร (ฎ.๒๕๔๙/๒๕๓๒)

แม้ผู้ที่อนุญาตให้เข้าไปได้เป็นเพียงผู้อาศัยก็ไม่มีคามผิดเช่นเดียวกัน

ฎ. ๕๑๗๗/๒๕๔๙ จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยการเชิญชวนของ ส. บุตรสาวของผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะมีได้อนุญาตให้จำเลยเข้าไปในบ้านก็ตาม แต่เมื่อได้รับอนุญาตจากบุตรสาวผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงมิใช่การเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งมิใช่เป็นการเข้าไปเพื่อกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขตามมาตรา ๓๖๒, ๓๖๔

อย่างไรก็ตาม หากมีพฤติการณ์ว่าเจ้าของเคยห้ามปรามอย่างเด็ดขาดหลายครั้งว่ามีให้เข้าในบ้าน โดยมีการคาดโทษไว้ก่อน ดังนี้ แม้บุตรของเจ้าของบ้านรู้เห็นยินยอมก็ถือว่าเป็นการเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควร (ฎ. ๒๗๙/๒๕๓๙, ฎ. ๑๒๐๓๑/๒๕๕๖)

- การอนุญาตให้เข้าไปแต่เพียงบางส่วน of เคหสถาน ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถเข้าไปทุกส่วนของเคหสถานได้

ฎ. ๒๔๐๗/๒๕๒๗ จำเลยได้รับอนุญาตให้นั่งดูโทรทัศน์ที่ตั้งอยู่ในห้องโถงนอกห้องนอนของผู้เสียหาย จะถือว่าผู้เสียหายอนุญาตให้เข้าไปในห้องนอนไม่ได้ การที่จำเลยเข้าไปจะลี้มตัวลงนอนกับผู้เสียหาย ในขณะที่ผู้เสียหายมาเหล่านอนอยู่ในห้องนอนเวลาตึก ดังนี้ จำเลยมีเจตนาร้ายต่อผู้เสียหายในทางชั่วว่าเป็นการเข้าไปในเคหสถานในเวลากลางคืนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อสังเกต

การกระทำเดียวกันในบางลักษณะอาจเข้าองค์ประกอบความผิดทั้งมาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔ ได้

ฎ.๘๑๑/๒๕๕๘ จำเลยที่ ๑ เป็นภริยาจำเลยที่ ๒ ซึ่งบ้านมีลักษณะเป็นห้องแถวไม้และใช้ผนังอาคารไม้ทั้งสองด้านร่วมกันกับบ้านสองหลังของโจทก์ร่วม การที่จำเลยทั้งสองว่าจ้าง ช. รื้อผนังอาคารไม้ทั้งสองด้านโดยพลการ เป็นการร่วมกันเข้าไปในบ้านทั้งสองหลังซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมเพื่อการถือครองอสังหาริมทรัพย์นั้นแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมโดยปกติสุข เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒ และเป็นการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๓๖๔ อีกบทหนึ่ง เมื่อจำเลยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔ ทั้งยังเป็นการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งผนังอาคารทั้งสองด้านของโจทก์ร่วมซึ่งเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยตามมาตรา ๓๕๘ อีกบทหนึ่ง

จำเลยทั้งสองร่วมกันว่าจ้างให้ ช. ซ่อมแซมปรับปรุงบ้านของจำเลยที่ ๑ โดยให้รื้อฝาผนังร่วมซึ่งเป็นผนังไม้ทั้งสองด้าน คอยควบคุมดูแลการก่อสร้างอยู่ตลอด และทราบว่าการไม่ฉาบปูนผนังอิฐทางบ้านของโจทก์ร่วม เป็นสาเหตุที่ทำให้มีน้ำรั่วซึมเวลาฝนตก การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการสมคบร่วมกันกระทำการรื้อผนังอาคารร่วมทั้งสองด้านซึ่งโจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมด้วย จึงเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดตามมาตรา ๘๓ หาใช่เป็นเพียงผู้ชี้ให้ ช. กระทำความผิดตามมาตรา ๘๔ ไม่

เหตุการณ์

เหตุที่ต้องรับโทษหนักขึ้นหรือเหตุการณ์ตามมาตรา ๓๖๕ นี้มิได้เป็นบทบัญญัติไว้เป็นความผิดเฉพาะต่างหาก ดังนั้นการปรับบทลงโทษต้องปรับมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ประกอบด้วย

ฎ.๑๕๕/๒๕๓๒ จำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๒) (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ เช่นนั้นศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ โดยมีได้ปรับบทมาตรา ๓๖๒ มาด้วยย่อมไม่ถูกต้อง เพราะมาตรา ๓๖๕ มิได้บัญญัติความผิดไว้ชัดแจ้งในตัว

เหตุตามมาตรา ๓๖๕ (๑) นั้น พึงสังเกตว่าขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ไม่จำเป็นต้องเป็นการขู่เข็ญว่าจะทำการประทุษร้ายในทันทีใดนั้น

ฎ.๓๙๗๘/๒๕๓๙จำเลยอ้างว่าผู้เสียหายทิ้งร้างที่ดินไว้ไม่ได้ทำประโยชน์ จึงเข้ายึดถือครอบครองทำนาทุ่ง ทั้งๆที่มีรั้วล้อมและมีสำนักงานและอาคารเก็บรักษาทรัพย์อยู่ ผู้ดูแลที่ดินแจ้งให้จำเลยออกจากที่ดิน จำเลยไม่ยอมออกกลับพาพวกใช้อาวุธปืนขู่เข็ญให้ผู้ดูแลออกไปจากที่ดิน แสดงให้เห็นถึงเจตนาบังอาจของจำเลยมีความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๑) (๒) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔

ฎ.๓๕๑๕/๒๕๖๓ จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถานที่อยู่อาศัยของโจทก์พร้อมแล้วจึงใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่
เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโจทก์ร่วมเป็นการบุกรุกโดยมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อจะเข้าไปใช้กำลังประทุษร้ายโจทก์ร่วม
เท่านั้น เมื่อจำเลยไม่ได้ใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อให้จะบุกรุกเข้า
ไปในเคหสถานของโจทก์พร้อมแล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญ
ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๑) แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ศาลก็ไม่อาจพิพากษาลงโทษ
จำเลยในข้อหาความผิดดังกล่าวได้ ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่าย
ใดอุทธรณ์ฎีกาขึ้นมา ศาลฎีกามีอำนาจยับยั้งขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง
ประกอบมาตรา ๒๒๕

ฎ.๒๘๑๓/๒๕๖๘ (ป) โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันบุกรุกเข้าไปในบ้านพัก อันเป็น
เคหสถานที่อยู่อาศัยซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้ร้องที่ ๑ แล้วจำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันทำร้ายร่างกาย
ผู้เสียหายที่ ๒ โดยใช้สันไม้เป็นอาวุธขกที่ศีรษะของผู้เสียหายที่ ๒ หลายครั้ง จนได้รับบาดเจ็บมีบาดแผลฉีกขาด
ที่ศีรษะเป็นเหตุให้ผู้เสียหายที่ ๒ ได้รับอันตรายสาหัส ต้องป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวันหรือจน
ประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน เมื่อจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ จึงต้องรับฟังข้อเท็จจริง
ตามที่ปรากฏในคำฟ้อง การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข แล้วใช้กำลังประทุษร้าย
ในทันทีต่อเนื่องกัน ในขณะที่การบุกรุกยังคงมีอยู่ตลอดเวลาไม่ขาดตอน พฤติการณ์ความร้ายแรงไม่อาจแยกออก
จากกันได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานร่วมกันบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย ตาม ป.อ. มาตรา
๓๖๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖๔, ๘๓

ลักษณะ ๑๓ ความผิดเกี่ยวกับศพ

มาตรา ๓๖๖/๑ ผู้ใดกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะของตนล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๒ ผู้ใดกระทำอนาจารแก่ศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๓ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทำให้เสียหาย เคลื่อนย้าย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งศพ ส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๔ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อพิจารณา

๑. ความผิดในลักษณะ ๑๓ หรือความผิดเกี่ยวกับศพนั้นเป็นความผิดต่อแผ่นดิน ไม่สามารถยอมความกันได้

๒. ศพตามมาตรา ๓๖๖/๑ ถึงมาตรา ๓๖๖/๔ นั้น เป็นศพที่มีเจ้าของหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากมิได้บัญญัติว่าต้องเป็นศพของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย อย่างไรก็ตามกรณีจะเป็นความผิดในลักษณะ ๑๓ นี้ได้ผู้กระทำจะต้องรู้ว่าตนได้กระทำต่อศพ

ฎ.๗๑๔๔/๒๕๔๕ จำเลยข่มขืนกระทำชำเราหญิงที่ตายไปแล้ว โดยคิดว่าหญิงนั้นสลบ ดังนี้ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖ เพราะหญิงนั้นตายไปแล้วจึงไม่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕

คำพิพากษานี้เป็นการวินิจฉัยก่อนที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับศพในลักษณะ ๑๓ โดยวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยไม่ครบองค์ประกอบภายนอกตามมาตรา ๒๗๖ หากเกิดขึ้นในปัจจุบันการที่จำเลยต่อสู้อ้างว่ากระทำโดยเข้าใจว่าหญิงนั้นสลบ อันเท่ากับเป็นการเข้าใจว่าหญิงนั้นยังมีชีวิตอยู่ ก็ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยกระทำความผิด ตามมาตรา ๓๖๖ /๑ ด้วย เนื่องจากจำเลยไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๕๙ วรรคสาม อันเป็นการขาดเจตนาหรือขาดองค์ประกอบภายในนั่นเอง

๓. ลักษณะสภาพของศพไม่อาจมีการกระทำโดยการข่มขืนได้อยู่ในตัว มาตรา ๓๖๖/๑ จึงมีการแก้ไขถึงองค์ประกอบใหม่ว่าเป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ ซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับความผิดฐานกระทำชำเราตามมาตรา ๒๗๖ และมาตรา ๒๗๗ นั้นเอง อย่างไรก็ตามความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่งกลับเป็นความผิดอันยอมความกันได้ตามมาตรา ๒๘๑ (๑)

๔. การกระทำอนาจารตามมาตรา ๓๖๖/๒ มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา ๒๗๘ และมาตรา ๒๗๙ คือ การกระทำที่ไม่สมควรทางเพศ

การที่ใช้สิ่งอื่นหรืออวัยวะส่วนอื่นล่อลวงล้าอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ แม้จะกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตนถือเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๑

๕. มาตรา ๓๖๖/๓ มีองค์ประกอบความผิดของการกระทำเช่นเดียวกับมาตรา ๓๕๘ คือ ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ แต่เพิ่มการกระทำ “การเคลื่อนย้าย” ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดต่อเมื่อกระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควรด้วย ดังนั้น การที่แพทย์ทำการผ่าชันสูตรศพจึงหาอาจมีความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๓

มาตรานี้ไม่ได้คุ้มครองเฉพาะเพียงศพเท่านั้น แต่รวมไปถึงส่วนของศพ อวัยวะ หรือเถ้าของศพด้วย

ฎ.๒๗๙๒/๒๕๖๐ การเคลื่อนย้ายผู้ตายในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงไม่ใช่การเคลื่อนย้ายศพเพื่อปิดบังการกระทำความผิดหรือเคลื่อนย้ายโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๙ และ มาตรา ๓๖๖/๓

ข้อสังเกต

- การกระทำความผิดฐานนี้อาจเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ อีกบทหนึ่ง ซึ่งมีระวางโทษเท่ากัน นอกจากนี้หากมีเจตนาพิเศษเพื่อปิดบังการตายหรือเหตุแห่งการตายก็อาจเป็นความผิดตามมาตรา ๑๙๙ ด้วย

- ระวางโทษของมาตรานี้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้นการกระทำต่อศพกรณีนี้จึงมีโทษหนักกว่ามาตรา ๑๙๙

๖. การดูหมิ่นเหยียดหยามศพตามมาตรา ๓๖๖/๔ เมื่อเปรียบเทียบกับ การดูหมิ่นซึ่งหน้าบุคคลตามมาตรา ๓๙๓ จะเห็นได้ว่ามีระวางโทษที่หนักกว่า

การกระทำด้วยวิธีการใดๆ หมายถึง อาจด้วยวิธีใช้วาจา แสดงอากัปกิริยา หรือลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ เฉพาะที่กระทำต่อศพเท่านั้น ไม่รวมส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ